

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai

Vilniaus g. 33, Vilnius
Ministrai Aurelijui Verygai
Viceministrai Algirdui Šešelgiui

Kopija: Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai
Ministrai Virginijai Sinkevičiui
Viceministrai Mariui Skuodžiui
Verslo aplinkos departamento direktorei Mildai Kaupelienei
Verslo politikos skyriaus vedėjai Ievai Žaunierienei
Patarėjai Jelenai Dilienei

2019-11-07, Vilnius

Siunčiama el. paštu: milda.kaupeliene@eimin.lt; ieva.zauneriene@eimin.lt; jelena.dilienė@ukmin.lt; virginijus.sinkevicius@eimin.lt; marius.skuodis@eimin.lt; Aurelijus.Veryga@sam.lt; Algirdas.Seselgis@sam.lt; jelena.talackiene@sam.lt; ministerija@sam.lt

Dėl: Sveikatos apsaugos ministerijos 2019-11-07 išvados Nr. (10.1.1.3-413)10-6727, susijusios su Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 9(2) straipsnio pakeitimo įstatymo projektu Nr. XIII P-3849

1. Elektroninių cigarečių asociacija (toliau – **Asociacija**) vienija visus pagrindinius elektroninių cigarečių bei jų skysčio tiekėjus ir pardavėjus bei gamintojus Lietuvoje.
2. Asociacija buvo informuota apie Sveikatos apsaugos ministerijos 2019-11-07 išvadą Nr. (10.1.1.3-413)10-6727 (toliau – **SAM išvada**), pateiktą dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto (toliau – **Nutarimo projektas**), susijusio su Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 9(2) straipsnio pakeitimo įstatymo projektu Nr. XIII P-3849¹ (toliau – **Draudimo įstatymo projektas**).
3. Nepriklausomai nuo to, kad Asociacija, kaip suinteresuota pusė, teiks pastabas Nutarimo projektui Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai (toliau – **UkMin**) nustatyta tvarka ir terminais, Asociacija šiuo raštu prašo atkreipti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – **SAM**) bei UkMin dėmesį į SAM išvadoje pateikiamus teiginius.
4. **Pirma**, Asociacija norėtų atkreipti dėmesį, jog rengiant SAM išvadą išvis nebuvo atsižvelgta į aplinkybę, kad šiuo metu Seime yra svarstomi ir LRV išvadai pateikti **du įstatymo projektai**, numatantys **identiškus** teisinio reguliavimo tikslus, t.y. Draudimo įstatymo projektas ir Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 10, 11, 12, 14, 15, 16(1), 17(1) ir 26 straipsnių pakeitimo ir 16(2) straipsnio panaikinimo įstatymo projektas² (toliau – **Licencijavimo įstatymo projektas**). Šių įstatymų projektų aiškinamieji raštai patvirtina, jog abejais projektais yra siekiama identiško tikslų, tik skirtingomis teisinio reguliavimo priemonėmis – Draudimo įstatymo projektu numatomas rinkos uždraudimas bei su tuo susijusių įmonių veiklos neišvengiamas bankrotas, o Licencijavimo įstatymo projektu – teisėtos prekybos užtikrinimas, užkardant nelegalią prekybą.

¹ Prieiga per internetą: [<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAN/7db0e900013211ea90d5d63c859a8aa7?ifwid=73odxqxle>]

² Prieiga per internetą: [<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/afa63bb0e8c111e99f05bdf72918ad4e?positionInSearchResults=2&searchModelUUID=decf1ab9-3679-4525-8182-e978af8fd943>]

5. **Antra**, SAM išvadoje pateikta iš esmės **tik selektyvi** informacija, susijusi su nurodomais atliktais moksliniais tyrimais, bei **nutylima esminė informacija** apie su elektroninių cigarečių vartojimu susijusias aplinkybes:
- 5.1. SAM išvadoje cituojamame 2017 m. Eurobarometro tyrime „Europiečių požiūris į tabako gaminius ir elektronines cigaretes“³ **yra tiesiogiai nurodoma (kas yra nutylima SAM išvadoje), kad:**
- 5.1.1. Dažniausia priežastis, kodėl pradedamos vartoti el. cigaretės yra siekis mesti rūkyti tradicinius tabako produktus. 6 iš 10 apklaustųjų (t.y. 61 proc.) tai nurodo kaip pagrindinę priežastį el. cigarečių vartojimui (žr. studijos 118 psl.);
- 5.1.2. El. cigarečių kvapiąsias medžiagas, kaip priežastį vartoti el. cigaretes, nurodo tik 12 proc. respondentų (žr. studijos 118 psl.);
- 5.1.3. Net 76-78 proc. respondentų, vyresnių kaip 40 proc., vartoja el. cigaretes kaip mažiau žalingas lyginant su tradiciniais tabako gaminiiais (žr. studijos 120 psl.);
- 5.1.4. 8 iš 10 respondentų naudojo el. cigaretes kaip priemonę mesti rūkyti tradicinius tabako gaminius (žr. studijos 120 psl.). 14 proc. respondentų visai metė rūkyti tradicinius tabako gaminius pereidami prie el. cigarečių (žr. studijos 121 psl.), 17 proc. sumažino tradicinių tabako gaminių naudojimą perėję prie el. cigarečių (žr. studijos 121 psl.);
- 5.2. SAM išvadoje nurodomame Nacionaliniame tabako vartojimo tyrime (NYTS 2018)⁴ **yra tiesiogiai nurodoma (kas yra nutylima SAM išvadoje), kad:**
- 5.2.1. Ne pagrindinė priežastis yra elektroninių cigarečių kvapiosios medžiagos pasirenkant vartoti elektronines cigaretes. **Taip pat, tyrime nagrinėjamos ne vartojimo priežastys, o pabandymo priežastys, skirtingai nei nurodoma SAM išvadoje;**
- 5.2.2. Tyrime atskirai nėra išskiriamas elektroninių cigarečių skystis. Taigi, tarp el. cigarečių patenka ir kaitinamojo tabako gaminiai, su kurių reguliavimu Draudimo įstatymo projektas yra apskritai nesusijęs.
- 5.3. SAM išvadoje teigiama, jog yra atsižvelgiama į Pasaulio sveikatos organizacijos (toliau – **PSO**) pateiktą informaciją, tačiau nėra nurodomas, joks PSO konkretus informacijos šaltinis.
6. SAM išvadoje pateikiama nepagrįsta informacija, susijusi su el. cigarečių patrauklumu, tariama nikotino perdozavimo rizika bei galimybe susidaryti toksiškiems cheminiams junginiams.
7. **Asociacija pabrėžia, jog jai nėra suprantama, dėl kokių priežasčių SAM, kuri privalo pagal kompetenciją formuoti sveikatos politiką, skatina tradicinių tabako produktų vartojimą.**
8. Pabrėžtina, jog nei PSO, nei kitos kompetentingos institucijos elektroninių cigarečių nesulygina su tradiciniais tabako gaminiiais.

³ Prieiga per internetą:

[<https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/SPECIAL/surveyKy/2146>]

⁴ Prieiga per internetą: [<https://www.fda.gov/tobacco-products/youth-and-tobacco/youth-tobacco-use-results-national-youth-tobacco-survey>]

9. Priešingai, yra deklaruojamas žymiai mažesnis elektroninių cigarečių kenksmingumas sveikatai nei tradicinių tabako gaminių vartojimo atveju. Pavyzdžiui:
- 9.1. Nacionalinis vėžio institutas viešai deklaruoja, kad: „*Rūkant elektronines cigaretes neįkvepiama kenksmingų medžiagų, susidarančių degant tabakui, todėl jų rūkymas, tikėtina, mažiau rizikingas ligų ir mirčių, susijusių su tabako rūkymu, atžvilgiu. Elektroninių cigarečių vartojimas turi potencialą sumažinti milžinišką tabako rūkymo sukeltų ligų ir mirčių naštą, jei daugumos rūkančiųjų perėjimas prie elektroninių cigarečių ir visuomenės sveikatos klausimai būtų tinkamai sprendžiami.*“⁵
- 9.2. Sveikatos apsaugos agentūra Public Health England, the Royal College of Physicians deklaruojama, kad el. cigarečių vartojimas yra 95 % mažiau žalingas nei tradicinių tabako gaminių⁶ bei kad tai viena iš pagrindinių priemonių siekiant asmenims mesti rūkyti tradicinius tabako gaminius.⁷
- 9.3. Public Health Agency remiama iniciatyva stopsmokingni.info nurodo el. cigaretes kaip vieną iš nikotino terapijos priemonių siekiant mesti rūkyti.⁸
- 9.4. Lietuvos mokslo darbuose teigiama, kad: „*Jei žmogus dar nėra apsisprendęs mesti rūkyti, išsiaiškinama ar jis supranta rūkymo žalą. Tuomet siūloma mažiau pavojinga rūkymo forma pvz.: elektroninės cigaretės. Bet koks rūkymas yra žalingas, tačiau elektroninės cigaretės gali padėti sumažinti rūkymo dažnį ar visai atsisakyti*“⁹
- 9.5. Tiek Lietuvoje, tiek Anglijoje bei kitose ES šalyse, el. cigarečių vartojimas taikomas kaip viena iš terapijų priemonių siūlomų asmenims siekiant mesti rūkyti.
- 9.6. Naujausi tyrimai rodo, kad elektroninių cigarečių rūkymas yra 95 proc. mažiau žalingas nei reguliarių cigarečių rūkymas. Degimo procesai, kurių metu susidaro smulkės arba dervos – kenkia, o vadinamasis „švarus“ nikotinas yra ne toks žalingas dėl to, kad neturi tokių ilgalaikių pasekmių.¹⁰
10. Taigi, atsižvelgus į aukščiau išdėstytus argumentus yra nesuprantami SAM išvadoje pateikiami motyvai dėl pritarimo Draudimo įstatymo projektui.
11. Nėra aišku, dėl kokių priežasčių SAM vertindama Draudimo įstatymo projektą nevertina aplinkybių ir/ar sąmoningai jas ignoruoja, kad uždraudus el. cigarečių skystį, turintį kvapiųjų medžiagų, išskyrus tabako skonį, asmenys bus skatinami vartoti tradicinius tabako gaminius, kuriems pagal galiojantį teisinį reguliavimą nebus taikomas skonių (kvapiųjų medžiagų), pavyzdžiui mėtų skonių, draudimas, pvz. – kaitinamojo tabako gaminių vartojimas.

⁵ Prieiga per internetą: <https://www.nvi.lt/tabako-rukymas/>

⁶ Prieiga per internetą: <https://www.gov.uk/government/publications/e-cigarettes-a-developing-public-health-consensus-2> <https://www.rcplondon.ac.uk/projects/outputs/nicotine-without-smoke-tobacco-harm-reduction-0>; <https://ash.org.uk/wp-content/uploads/2019/09/Use-of-e-cigarettes-among-adults-2019.pdf>; <https://www.gov.uk/government/publications/e-cigarettes-a-developing-public-health-consensus>

⁷ Prieiga per internetą:

[\[https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/733022/E-cigarettes_an_evidence_update_A_report_commissioned_by_Public_Health_England_FINAL.pdf\]](https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/733022/E-cigarettes_an_evidence_update_A_report_commissioned_by_Public_Health_England_FINAL.pdf)

⁸ Prieiga per internetą: [\[https://www.stopsmokingni.info/i-want-quit/medication\]](https://www.stopsmokingni.info/i-want-quit/medication)

⁹ Austė Bandzaitė, Gailė Damulevičiūtė, Rūta Bilinevičiūtė, Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Medicinos fakultetas. 2019 May 23. Journal of Medical Sciences. Vol. 7(11). ISSN: 2345-0592.

¹⁰ Šeimos gydytoja psichoterapeutė Viktorija Andrejevaitė, prieiga per internetą: [\[https://lsveikata.lt/sveika-seima/elektronines-cigaretes-sveikesne-alternatyva-8622/\]](https://lsveikata.lt/sveika-seima/elektronines-cigaretes-sveikesne-alternatyva-8622/)

Elektroninių cigarečių asociacija

Adresas: M. Marcinkevičiaus g. 5-42, LT-08433 Vilnius
Įmonės kodas: 303289004
Telefono numeris: +37068580030
El. paštas: edvinas.izokaitis@gmail.com

12. Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, SAM prašome iš esmės peržiūrėti SAM išvadą bei joje pateiktus teiginius derinant Nutarimo projektą.

Elektroninių cigarečių asociacijos vardu

Justinas Poderis

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBA

Biudžetinė įstaiga, Jogailos g. 14, LT-01116 Vilnius, tel. (8 5) 262 7797, faks. (8 5) 212 6492, el. p. taryba@kt.gov.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188668192

Lietuvos Respublikos ekonomikos
ir inovacijų ministerijai

2019-11- Nr. (2.30-35) 6V-
Į 2019-11-04 Nr. (28.4-41)-3-4001

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO DERINIMO

(1) Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba gavo 2019 m. lapkričio 4 d. Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos (toliau – Ministerija) raštą Nr. (28.4-41)-3-4001, kuriuo pateiktas derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 9² straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3849“ projektas (toliau – Nutarimo projektas).

(2) Nutarimo projektas siūlo pritarti Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 9² straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIP-3849 (toliau – Įstatymo projektas), kuriuo siekiama Lietuvoje uždrausti pateikti rinkai elektronines cigaretes ir elektroninių cigarečių pildykles, jeigu nikotino turinčiame skystyje yra kvapiųjų medžiagų, išskyrus tabako skonį.

(3) Kaip nurodyta Įstatymo projekto Aiškinamajame rašte, tikimasi, kad toks draudimas elektronines cigaretes padarys mažiau paklausias nepilnamečių tarpe, kuriems įvairūs aromatizuoti rūkymo produktai yra itin patrauklūs. Pažymima, kad verslo subjektai, vykdytys prekybą elektroninėmis cigaretėmis ir jų pildyklėmis, tikėtina, turės susiaurinti savo pasiūlos spektrą.

(4) Konkurencijos tarybos vertinimu, Įstatymo projekte numatytas draudimas apribotų ūkio subjektų, prekiaujančių elektroninėmis cigaretėmis ir elektroninių cigarečių pildyklėmis, veiklą, nes užkirstų kelią didelei ūkio subjektų produkcijos daliai patekti į Lietuvos rinką. Tokią išvadą leidžia daryti ūkio subjektų viešai skelbiama informacija, iš kurios matyti, kad kvapiųjų medžiagų, esančių nikotino turinčiame skystyje, pasiūla Lietuvoje yra labai plati. Ūkio subjektų interneto svetainėse galima rasti siūlomų skysčių, papildytų obuolių, vynuogių, kivi-mėtų, mėlynių, vanilės, vyšnių, kriaušių-obuolių, mango-melionų ir dar daug kitų rūšių kvapiosiomis medžiagomis. Taigi, atsižvelgiant į tai, kad nikotino turintis skystis, papildytas tabako kvapiąja medžiaga, sudaro tik nedidelę dalį ūkio subjektų siūlomos produkcijos, įtvirtinus Įstatymo projekte nurodytą draudimą ūkio subjektai būtų priversti ženkliai sumažinti prekių asortimentą.

(5) Visgi Įstatymo projekto lydimajame medžiagoje nėra pateikta vertinimo, kokias pasekmes toks ribojimas galėtų sukelti ūkio subjektams, prekiaujantiems elektroninėmis cigaretėmis ir jų pildyklėmis, kokią žalą jie galėtų patirti. Be to, nėra pagrindžiama, kokių tyrimų ar analizių išvadomis vadovaujasi Aiškinamajame rašte teigiant, kad elektroninės cigaretės nepilnamečių tarpe yra paklausios būtent dėl to, kad yra aromatizuotos.

(6) Kaip yra išaiškinęs Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, imantis ūkinės veiklos ribojimų ir draudimų nustatymo, turi būti laikomasi tam tikrų sąlygų: 1) ūkinės veiklos laisvė ribojama įstatymu; 2) ribojimai yra būtini demokratinėje visuomenėje siekiant apsaugoti kitų asmenų teises ir laisves bei Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, taip pat konstituciškai svarbius tikslus;

3) ribojimais nėra paneigiama teisių ir laisvių prigimtis bei esmė; 4) yra laikomasi konstitucinio proporcingumo principo¹.

(7) Taigi, konkretus ribojimas gali būti taikomas tik tuomet, kai jis yra *būtinas* siekiant apsaugoti kitas Konstitucijos saugomas vertybes ir yra *proporcingas* siekiamam tikslui. Be to, ribojant vartotojų pasirinkimo galimybes tam, kad būtų apsaugota žmogaus sveikata, turi būti nustatytas toks teisinis reguliavimas, kad būtų išlaikyta protinga pusiausvyra tarp Konstitucijoje valstybei nustatyto įpareigojimo rūpintis žmonių sveikata ir konstitucinės asmens ūkinės veiklos laisvės bei iniciatyvos.

(8) Vadovaujantis Konkurencijos įstatymo 4¹ straipsnio 4 punktu, kai teisės akto projektu nustatomas, keičiamas ar panaikinamas reguliavimas apriboja ūkio subjektų galimybes vykdyti ūkinę veiklą, privaloma atlikti numatomo teisinio reguliavimo poveikio konkurencijai vertinimą. Remiantis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išaiškinimu, neatliktas privalomas poveikio vertinimas gali būti pagrindas pripažinti teisės aktą neteisėtai priimtu².

(9) Poveikio konkurencijai vertinimą rekomenduojame atlikti taikant Konkurencijos tarybos parengtas „Sprendimų poveikio konkurencijai vertinimo gaires“³.

(10) Jeigu Jums kiltų klausimų dėl šiame rašte pateiktų pastabų ir pasiūlymų, maloniai prašome kreiptis į mūsų instituciją.

Pirmininkas

Šarūnas Keserauskas

Milda Liutkevičienė, tel. (8 5) 262 6658, el. p. Milda.Liutkeviciene@kt.gov.lt

¹ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 31 d. nutarimas byloje Nr. 42/03 „Dėl kvotinio baltojo cukraus eksporto“ II konstatuojamosios dalies 2.2 papunktis.

² Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. balandžio 25 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eI-4-602/2019

³ Prieiga per internetą: http://www.kt.gov.lt/uploads/documents/files/news_2012-06-11_gaires.pdf.

NARKOTIKŲ, TABAKO IR ALKOHOLIO KONTROLĖS DEPARTAMENTAS

Biudžetinė įstaiga, Šv. Stepono g. 27, 01312 Vilnius, tel. 8 706 68060,
faks. 8 706 68095, el. p. ntakd@ntakd.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302610311

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų
ministerijai

I TAIS Nr. 19-12772

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos
ministerijai

DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO DERINIMO

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas informuoja, kad susipažinęs su suderinimui pateiktu Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 9² straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIII P-3849“ projektu (TAIS Nr. 19-12772), pastabų dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto neturi.

Direktoriaus pavaduoja,
laikintai atliekanti direktoriaus funkcijas

Gražina Belian

NTGA //

Nacionalinė tabako gamintojų asociacija

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai
El.p.: kanc@eimin.lt

Kopija:
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai
El.p.: LRVkanceliarija@lr.lt

Originalas paštu siunčiamas nebus

2019 m. lapkričio 11 d.
Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 9² straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-3849“ projekto

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 9² straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-3849“ projektu (**Nutarimo projektas**) yra teikiama Lietuvos Respublikos Vyriausybės išvada dėl Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 9(2) straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-3849 (**Įstatymo projektas**), kuriuo yra siūloma uždrausti pateikti rinkai elektronines cigaretes ir elektroninių cigarečių pildykles, jeigu nikotino turinčiame skystyje yra kvapiųjų medžiagų, išskyrus tabako skonį (**Skonių draudimas**).

Nacionalinė tabako gamintojų asociacija (NTGA) susipažino su parengtu Nutarimo projektu, Įstatymo projektu bei jį lydinčiais dokumentais ir, nustatytu terminu, teikia pastabas bei pasiūlymus.

I. DĖL NAUJŲ RIBOJIMŲ ĮSIGALIOJIMO IR PEREINAMŲJŲ LAIKOTARPIŲ

Remiantis pateiktu Įstatymo projektu, be šiuo metu Įstatyme numatytų tabako gaminių rinkoje veikiančių asmenų vykdomų įpareigojimų (vaizdinių įspėjimų ant tabako gaminių keitimas kiekvienų metų pradžioje, akcizo mokesčio keitimas kiekvienų metų kovą), Skonių draudimas būtų įvedamas – 2020-07-01.

Įstatymo projekto įsipareigojimai būtų papildomi ne tik šiuo metu vykdomiems, bet ir Įstatyme esantiems 2020 m. gegužę įsigaliosiantiems įpareigojimams - 2020 m. iš prekybos turės būti išimamos ir mentolio skonio ar kvapo cigaretės. Be to, 2019 m. gegužę įsigaliojo nauji reikalavimai tabako gaminių atsekamumui bei nuo 2019 gegužės mėn. tabako gaminių gamintojai turėjo prisiderinti prie Direktyvos nuostatų ir pakeisti kombinuotųjų įspėjamųjų ženklų patalpinimo vietą. Visi nurodyti Įstatyme esantys ir per artimiausius metus įsigaliosiantys įpareigojimai bei draudimai ne tik sąlygoja didelius tabako rinkoje veikiančių subjektų kaštus, bet ir iš esmės pakeičia pačią rinką. Dėl šios priežasties skubotas naujų ir nepatikrintų reguliacinių priemonių įvedimas, turintis neigiamas ekonomines pasekmes tabako sektoriui, yra neproporcingas ir nebūtinas.

Jei Įstatymo projektas bus priimtas iki šių metų pabaigos, verslui pasiruošti ir prisitaikyti naujiems reikalavimams liks mažiau nei pusė metų, o tai yra nepagrįstai trumpas laikotarpis įgyvendinti naujus įstatyminius reikalavimus, kurie iš esmės paveiktų elektroninių cigarečių rinką.

Atitinkamai pabrėžtina, kad Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodyta, jog Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija turės priimti įgyvendinamuosius teisės aktus, tačiau pačiame Įstatymo projekte nėra nurodomas terminas, iki kada įgyvendinamieji teisės aktai privalo būti priimti. Taigi, elektroninių cigarečių ir elektroninių cigarečių pildyklių gamintojai ir pardavėjai negali būti tikri, kada tiksliai bus žinomos konkrečios teisės normos, kardinaliai paveiksiančios prekybą.

Estijoje, kuri turi panašų, tačiau mažesnės apimties Skonių draudimą, buvo numatytas 1,5 metų pereinamasis terminas po teisės akto priėmimo, skirtas rinkos dalyviams prisitaikyti prie reguliavimo pakeitimų. Įgyvendinant tokios apimties reguliacinius pakeitimus, kokie yra siūlomi Įstatymo projektu, pereinamasis terminas negali būti trumpesnis nei 2 metai po įstatymo priėmimo.

Taigi, NTGA iš esmės sutinka su Nutarimo projektu siūlymu pratęsti Įstatymo projekto įsigaliojimo pereinamąjį terminą, tačiau, atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, pažymėtina, Nutarimo projekte siūlomas pereinamasis terminas ir šiuo atveju laikytinas per trumpu. Reikalavimas per tokį trumpą laiką įgyvendinti esminius rinkos pakeitimus yra neproporcingas ir neatitinkantis administracinės naštos mažinimo esminių principų.

II. DĖL NOTIFIKAVIMO

Pažymėtina, kad 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/40/ES dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų, reglamentuojančių tabako ir susijusių gaminių gamybą, pateikimą ir pardavimą, suderinimo ir kuria panaikinama Direktyva 2001/37/EB preambulės 47 įtraukoje nurodyta, kad direktyva nėra siekiama visiškai suderinti valstybių narių teisę dėl reikalavimų elektroninėms cigaretėms ar jų pildyklėms (įskaitant reikalavimus dėl kvapiųjų medžiagų naudojimo), bet tai paliekama valstybių narių nuožiūrai. Tačiau ten pat taip pat įtvirtina, kad teisės akto projektas, kuriuo siūlomos tokio pobūdžio nuostatos, turi būti pagrįstas ir notifikuojamas Europos Komisijai ir kitoms valstybėms narėms pagal Direktyvoje (ES) 2015/1535 įtvirtintas taisykles.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, NTGA nuomone, Įstatymo projektas, kuriuo yra numatomas Skonių draudimas, privalo būti notifikuojamas vadovaujantis Direktyvos 2015/1535 nuostatomis. Su tokia nuomone sutinka ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos Europos teisės departamentas, kuris 2019-10-08 pateikė¹ išvadą dėl Įstatymo projekto. Taigi, sutinkame su Nutarimo projekto nuostatomis, kuriomis teigiama, kad Įstatymo projektas turėtų būti notifikuojamas pagal minėtą procedūrą.

III. DĖL NUMATOMO TEISINIO REGULIAVIMO POVEIKIO VERTINIMO

Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nustatyta – priėmus Įstatymo projektą tikėtina, jog verslo subjektai, vykdančys prekybą elektroninėmis cigaretėmis ir jų pildyklėmis, turės siaurinti savo pasiūlos spektrą, o kriminogeninei situacijai Įstatymo projekto priėmimas pasekmių neturės.

Teisėkūros pagrindų įstatymo 15 str. 1 d. nustato, kad **rengiant teisės akto**, kuriuo numatoma reglamentuoti iki tol nereglementuotus santykius, taip pat **kuriuo iš esmės keičiamas teisinis reguliavimas, projektą, privalo būti atliekamas numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas**. Šio vertinimo išsamumas turi būti proporcingas galimoms numatomo teisinio reguliavimo pasekmėms. 15 str. 2 d. nurodo, kad atliekant numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimą, nustatomas galimas teigiamas ir neigiamas poveikis to teisinio reguliavimo sričiai, asmenims ar jų grupėms, kuriems bus taikomas numatomas teisinis reguliavimas. Atsižvelgiant į teisės akte numatomo naujo teisinio reguliavimo pobūdį, mastą, turi būti įvertinamas poveikis ekonomikai, valstybės finansams, socialinei aplinkai, viešajam administravimui,

¹ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/ee3f9da0e99b11e99f05bdf72918ad4e>

teisinei sistemai, kriminogeninei situacijai, korupcijos mastui, aplinkai, administracinei naštai, regionų plėtrai ir kitoms sritims.

Remiantis Konkurencijos įstatymo 4¹ str. 1 d., kuomet teisės akto projektu nustatomas, keičiamas ar panaikinamas reguliavimas apriboja ūkio subjektų galimybes vykdyti ūkinę veiklą, teisės akto projekto rengėjas atlieka teisės akto projekto poveikio konkurencijai vertinimą.

EBPO parengtuose „Pagrindinių reguliavimo kokybės ir veiklos rezultatų principuose“ yra rekomenduojama nuolat, sistemiškai vertinti reguliavimo poveikį ir tai, ar išpildomi numatyti tikslai. Labai svarbu, kad vertinimas būtų atliekamas žiūrint ne iš reguliuotojo, bet iš tų, kurie yra reguliuojami, perspektyvos. Tik tokiu būdu valstybė gali suprasti, kokį poveikį piliečiams ar verslui sukelia aptariamas reguliavimas. EBPO teigimu, kiekvienas valstybinis reguliavimas turi turėti savo tikslą. Tad prieš įvedant naują reguliavimą, būtina nuolat atlikti esamo numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimą ir įvertinti, ar jis efektyviai padeda pasiekti užsibrėžtą tikslą. Paaiškėjus, kad politika – neefektyvi, reguliavimo reikia arba atsisakyti, arba jį keisti. Tačiau ir šiuo atveju privalu atlikti numatomo reguliavimo efektyvumo vertinimą bei įvertinti jį per kaštų ir naudos prizmę, t.y. ar naujas reguliavimas tikrai sukels daugiau teigiamų nei neigiamų pasekmių.

Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nenurodomas dabar galiojančio teisinio reglamentavimo veiksmingumas Įstatymo projekte keliamiems uždaviniams pasiekti. Neįvertinamos teisinio reglamentavimo alternatyvos bei nepagrindžiamas pasirinkto teisinio reglamentavimo efektyvumas siekiant Įstatymo projekte keliamų tikslų.

Įstatymo projekte yra nepateikiama Skonių draudimo įvedimo poveikis verslo aplinkai, tame tarpe kriminogeninei situacijai, neatsakoma į klausimą, kaip į tokius draudimus gali sureaguoti šešėlinė rinką, ar atsakingos institucijos bus pajėgios suvaldyti kylančias kriminogenines rizikas, nepateikiama duomenų ar valstybėse, įvedusiose Skonių draudimą, tai pasiekė keltus tikslus, kokias neigiamas pasekmės turėjo.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, manytume, kad Įstatymo projektui privalo būti atliktas nuodugnus numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas bei teisės akto poveikio konkurencijai vertinimas.

IV. DĖL SKONIŲ DRAUDIMO

Kaip jau minėta, Įstatymo projektu siūloma uždrausti pateikti rinkai elektronines cigaretes ir elektroninių cigarečių pildykles, jeigu nikotino turinčiame skystyje yra kvapiųjų medžiagų, išskyrus tabako skonį. Tačiau Įstatymo projekto aiškinamajame rašte prie Įstatymo projekto rengimą paskatinusių priežasčių, projekto tikslų ir uždavinių nurodoma, jog Lietuvoje sparčiai populiarėja tradicinių tabako produktų, tokių, kaip cigaretės, pakaitalai, ypač elektroninės cigaretės. Valstybinės mokesčių inspekcijos (VMI) duomenimis, kaitinamojo ir kito rūkomojo tabako pirmąjį šių metų pusmetį parduota beveik penkis kartus (376 proc.) daugiau nei tuo pačiu metu pernai.

Taigi, nors Įstatymo projektas numato griežtus ribojimus tik elektroninėms cigaretėms ir elektroninių cigarečių pildyklėms, bet remiantis Įstatymo projekto aiškinamuoju raštu, šių produktų rinkos dalis ar jos kitimo tendencijos nepateikiamos, vietoje to pateikiant kaitinamojo tabako pardavimo tendencijas. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, manytina, kad nėra pagrindo teigti, kad elektroninių cigarečių naudojimo mastas Lietuvoje auga sparčiau nei kiti Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatyme numatyti produktai ir dėl to atsiranda nenumatyti neigiami padariniai.

Pažymėtina, kad Įstatymo projekto aiškinamajame rašte taip pat nurodyta, jog siekdamas kovoti su garinimo plitimu, tokius ribojimus jau įvedė Suomija (2016 m.), Estija, Mičigano ir Niujorko valstijos JAV (2019 m.), taip pat diskutuojama dėl aromatizuotų nikotino skysčių uždraudimo JAV federaliniu lygiu.

Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad priešingai nei nurodyta, Įstatymo projektu siūlomas teisinis reguliavimas analogų pasaulinėje praktikoje iš esmės neturi.

Štai teiginys, kad Estijoje ir Suomijoje parduodamose elektroninėse cigaretėse draudžiama naudoti kvapiąsias medžiagas, nėra visiškai teisingas. Faktiškai, kvapiosios medžiagos vis dar gali būti parduodamos atskirai, sumaišytos su elektroninių cigarečių skysčiu ir panaudotos atviro tipo talpyklų įrenginiuose. Kitaip tariant, kvapiosios medžiagos leidžiamos atviro tipo talpyklų elektroninėms cigaretėms ir draudžiamos uždaro tipo talpyklų elektroninėms cigaretėms. Reikia turėti omenyje ir tai, kad galima rizika sveikatai yra ženkliai didesnė, jei vartotojai patys susimaišo skystį (atviro tipo talpyklose), priešingai nei uždaro tipo talpyklose, kuriose skysčio mišinį kontroliuoja gamintojas. Dabartinė padėtis Estijoje ir Suomijoje iškreipia ir konkurenciją, kas neturėtų būti visuomenės sveikatos darbotvarkės tikslas.

Įstatymo projekto aiškinamajame rašte pateikiama informacija, kad JAV federaliniu lygiu yra svarstomas analogiškas draudimas kaip ir Įstatymo projekte taip pat neatitinka realybės. Federalinės maisto ir vaistų administracijos (FDA) direktorius 2019 m. rugsėjo 25 d. JAV Bendruomenių rūmuose pareiškė², jog „Federalinė maisto ir vaistų administracija neplanuoja drausti drausti kvapiąsias medžiagas, kaip teigiama kai kuriose spaudos pranešimuose. Tačiau planuoja griežčiau taikyti egzistuojantį teisinį reglamentavimą, kuris riboja tokių įrenginių prekybą.“

Taigi, kaip jau minėta, pasaulyje nėra valstybių, kuriose būtų taikomas toks teisinis reguliavimas, koks yra siūlomas Įstatymo projektu. NTGA pasisako tik už tarptautinėje praktikoje patikrintus ir vienareikšmiškai veiksmingus reguliacinius sprendimus.

Europos Sąjungos ir JAV skirtumai reguliuojant elektronines cigaretes

Taip pat, ypač atsižvelgiant į Įstatymo projekte minimus pastarųjų metų su elektroninėmis cigaretėmis susijusias mirtis ir susirgimus, vertėtų paminėti JAV ir Europos Sąjungos galiojančius elektroninių cigarečių reguliavimo skirtumus ir detalizuoti susirgimų JAV priežastis.

Visų pirma, kalbant apie susirgimus JAV, atkreiptinas dėmesys, kad atitinkamos institucijos dar nepatvirtino susirgimų priežasčių ir tyrimas vis dar vyksta, tačiau vitamino E² acetatas aptiktas elektroninių cigarečių skysčiuose, kuriuos vartojo susirgę asmenys šiuo metu yra laikomas pagrindine susirgimų priežastimi. Tai patvirtina ir FDA, nurodydama³, kad tyrimo metu nustatyta, kad dauguma pacientų nurodė vartoję tetrahidrokanabinolio (THC) produktus savo atviro tipo talpyklose, todėl daroma prielaida, kad būtent THC garinimo produktai gali būti susirgimų priežastimi. Niujorko valstijos sveikatos departamentas laboratorinių tyrimų metu nustatė⁴, kad THC garinimo produktuose buvo aptikti dideli kiekiai vitamino E² acetato, bent jau vienas kurių, buvo vartojamas visų susirgusių asmenų.

Tačiau, kaip minėta, panašios problemos Europos Sąjungoje paprasčiausiai negali pasikartoti dėl esminių reguliavimo skirtumų, lyginant su elektroninių cigarečių reguliacine aplinka JAV.

² <https://www.fda.gov/news-events/press-announcements/remarks-prepared-testimony-us-house-energy-and-commerce-subcommittee-fda-regulation-electronic>

³ <https://www.fda.gov/news-events/public-health-focus/lung-illnesses-associated-use-vaping-products>

⁴ https://www.health.ny.gov/press/releases/2019/2019-09-05_vaping.htm

Europos Sąjunga turi vieną griežčiausių reguliacinių mechanizmų elektroninėms cigaretėms visame pasaulyje. Remiantis Tabako produktų direktyvos nuostatomis tam, kad būtų galima rinkai tiekti garinimo produktus (skysčius ir įrenginius) Europos Sąjungoje:

- Gamintojai turi 6 mėn. prieš jų pateikimą pranešti nacionalinėms kontroliuojančioms institucijoms;
- Gamintojai ir importuotojai turi pateikti visų elektroninių cigarečių produktų ingredientų ir išskyrų, išsiskiriančių vartojant šiuos gaminius, sąrašą;
- Gamintojai ir importuotojai neša pilną atsakomybę dėl savo teikiamų produktų saugumo ir kokybės;
- Yra nustatomas maksimalus leidžiamas elektroninių cigarečių kapsulių (uždaro tipo talpyklų įrenginiuose) dydis bei maksimalus leistinas nikotino kiekis jose;
- Europos Sąjungoje galioja išplėstinis sąrašas medžiagų, kurios yra draudžiamos naudoti elektroninių cigarečių skysčiuose (į šį sąrašą patenka ir vitamino E² acetatas, taip ir THC ir kanapių aliejus).

Tuo tarpu JAV teisės aktai reguliuojantys elektroninių cigarečių įrenginius ir skysčius yra priimti 2016 m. rugpjūčio mėnesį. Pagal juos, FDA turi iš anksto suteikti patvirtinimą dėl elektroninių cigarečių pateikimo rinkai. Tai yra daroma naudojantis išankstine paraiška dėl tabako produktų (*Pre-Market Tobacco Product Application*) (PMTA).

Šiai dienai dėl labai sudėtingos procedūros ir reikalavimų FDA dar nepatvirtino nei vienos PMTA, tuo pačiu metu rinkos dalyviams buvo leista toliau teikti produktus, kurie rinkai buvo pateikti dar iki 2016 m. rugpjūčio mėnesio. Šis leidimas galioja iki 2020 m. (pabrėžtina, kad visų pirma, jis buvo numatytas iki 2018 m., vėliau iki 2022 m., dar vėliau nustatyta, kad iki 2021 m., kol pagaliau apsisotą ties 2020 m.). Taigi, šiuo pereinamuoju laikotarpiu elektroninių cigarečių ir jų skysčių produktams, kurie rinkai buvo pateikti dar iki 2016 m., iš esmės nėra jokio reguliacinio mechanizmo. Tai, kaip minėta, yra pagrindinis skirtumas šiuo atžvilgiu, lyginant su Europos Sąjunga, kuris nulemia ir iš to kylančias problemas.

Europos Sąjungoje egzistuojanti išsamų reguliacinį mechanizmą sprendžiant sveikatos problemas pažymi ir kitų Europos Sąjungos valstybių institucijos. Štai Anglijos visuomenės sveikatos departamento Tabako kontrolės vadovas Martin Dockrell pažymėjo, kad „iš to, ką žinome dėl pranešimų iš JAV, ten vartoti produktai daugiausia buvo pačių vartotojų „sumaišyti“ neteisėti narkotikai ir netinkami garinimo produktai. Priešingai nei Jungtinė Karalystė, kuri turi griežtą ... elektroninių cigarečių reglamentavimą, JAV neturi jokio reglamentavimo.“ Vokietijos Federalinė rizikos vertinimo tarnyba taip pat nemato padidėjusio pavojaus⁵, kalbant apie pavojus, susijusius su elektroninėmis cigaretėmis.

Pažymėtina, kad eilė visuotinai žinomų ir pripažįstamų institucijų ir asociacijų, netgi nekalba, apie elektroninių cigarečių reguliavimo griežtinimą, o pažymi, kad elektroninės cigaretės sukelia potencialiai ženkliai mažesnę riziką sveikatai nei tradiciniai tabako gaminiai.

Anglijos visuomenės sveikatos departamentas pažymi⁶, kad jos „vertinimu elektroninės cigaretės yra apie 95 proc. mažiau kenksmingos nei rūkymas.“ Tokios pat nuomonės laikosi ir Jungtinių Amerikos Valstijų vėžio draugija, kuri teigia⁷, jog jos „pagal esančius duomenis galima daryti išvadą, jog elektroninės cigaretės yra mažiau kenksmingos nei rūkymas.“

Pažymėtina, kad elektroninių cigarečių vartojimas neturi jokio poveikio ir aplinkiniams. Nacionalinės sveikatos tarnybos (Jungtinė Karalystė) (NHS) vertinimu⁸, „nėra jokių įrodymų, kurie patvirtintų, jog garinimas kenkia aplinkiniams.“ Tuo tarpu Anglijos visuomenės sveikatos departamento teigimu⁹, „nėra

⁵ <https://www.politico.eu/article/us-vaping-illness-death-toll-rises-fear-reversals-anti-smoking-campaigns/>

⁶ <https://www.gov.uk/government/news/e-cigarettes-around-95-less-harmful-than-tobacco-estimates-landmark-review>

⁷ <https://www.cancer.org/healthy/stay-away-from-tobacco/e-cigarette-position-statement.htm>

⁸ <https://www.nhs.uk/smokefree/help-and-advice/e-cigarettes>

⁹ https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/768952/PHE-advice-on-use-of-e-cigarettes-in-public-places-and-workplaces.PDF

paskelbta mokslinių duomenų, kurie rodytų apie žalą aplinkiniams, kai yra vartojami garinimo produktai, o esantys duomenys parodo, kad rizika mažų mažiausiai yra ypatingai nežymi, ypač lyginant su rūkymu.“

Skonių draudimas nėra išeitis

Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad Skonių draudimu yra siekiama apsaugoti nepilnamečiu nuo elektroninių cigarečių vartojimo. Tačiau nėra pateikiama jokių konkrečių duomenų, kad būtent Skonių draudimas padės pasiekti šį tikslą.

Visų pirma, vertėtų pabrėžti, kad Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo 16¹ str. 1 d. nustatyta, kad Lietuvos Respublikoje draudžiama parduoti elektronines cigaretes ir elektroninių cigarečių pildykles asmenims iki 18 metų. Tuo tarpu šio straipsnio 2 d. yra nustatoma, kad Lietuvos Respublikoje draudžiama asmenims iki 18 metų rūkyti (vartoti) elektronines cigaretes ir turėti elektronines cigaretes ar elektroninių cigarečių pildykles.

Taigi, remiantis galiojančiais teisės aktais, Lietuvoje jau dabar draudžiama nepilnamečiams parduoti ir savo ruožtu jiems vartoti elektronines cigaretes, taigi, vertėtų susikonsultuoti nei į naujų draudimų įvedimą, o į esančio reguliavimo įgyvendinimo užtikrinimą, suteikiant kontroliuojančioms institucijoms reikiamus įrankius.

Vienas iš veiksmingų įrankių dar labiau padėsiančių kontroliuoti Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo nuostatų įgyvendinimą galėtų būti Lietuvos Respublikos Seimo narių inicijuotas Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 10, 11, 12, 14, 15, 16(1), 17(1) ir 26 straipsnių pakeitimo ir 16(2) straipsnio panaikinimo įstatymo projektas Nr. XIII P-3903¹⁰. Šiuo projektu siūloma įvesti su tabako gaminiiais susijusių gaminių licencijavimą, kuris NTGA manymu būtų efektyvus įrankis, kontroliuojančioms institucijoms užtikrinant įstatymo nuostatų laikymąsi, įskaitant elektroninių cigarečių pardavimą nepilnamečiams.

Pažymėtina, kad turimi duomenys rodo, kad pagrindiniai elektroninių cigarečių vartotojai yra tradicinius tabako gaminius vartojantys suaugusieji. 2014 m. atlikta pasaulinė apklausa¹¹ parodė, jog iš 19 414 elektroninių cigarečių naudotojų tik 0,4 proc. nevartojo jokių tabako gaminių prieš pradėdami naudoti elektronines cigaretes. Anglijos sveikatos departamento teigimu, „*Jungtinėje Karalystėje atlikti tyrimai rodo, kad elektroninių cigarečių naudojimas niekada nerūkusojo jaunimo tarpe lieka itin žemas, mažiau nei 1 proc., o jaunimo rūkymas ir toliau drastiškai krenta.*“

Taigi, atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Įstatymo projekte nėra pateikiama konkrečių duomenų, kad nepilnamečiai naudoja elektronines cigaretes dėl jų skonių ar kad elektroninių cigarečių naudojimas skatina jų naudotojus ilgainiui pereiti prie tradicinių tabako gaminių vartojimo, kitų valstybių sveikatos institucijų praktika netgi rodo priešingai. Taigi, nėra jokio pagrindo manyti, kad Skonių draudimas pasieks Įstatymo projektų siekiamą tikslą.

NTGA nuomone, siekiant užkirsti kelią nepilnamečiams įsigyti ir vartoti elektronines cigaretes vertėtų sustiprinti Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo

¹⁰ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/afa63bb0e8c111e99f05bdf72918ad4e?positionInSearchResults=2&searchModelUUID=31fba03c-1983-4158-92b1-0453156462f6>

¹¹ <https://www.gov.uk/government/publications/e-cigarettes-and-heated-tobacco-products-evidence-review>

NTGA //

Nacionalinė tabako gamintojų asociacija

atitikties kontrolę bei tuo tikslu suteikti papildomus įrankius kontroliuojančioms institucijoms, kaip pavyzdžiui su tabako gaminiais susijusių gaminių licencijavimo įvedimas.

V. IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

NTGA, susipažinusi su Nutarimo projektu ir Įstatymo projektu,

Sutinka su šiomis Nutarimo projekto nuostatomis:

1. Vadovaujantis Direktyvos 2015/1535 nuostatomis, **Įstatymo projektas privalo būti notifikuojamas.**

Iš dalies sutinka su šiomis Nutarimo projekto nuostatomis:

1. Įstatymo projekto priėmimo atidėjimo terminas iš tiesų turėtų būti prailgintas, tačiau Nutarimo projekte numatytas atidėjimo terminas – neatitinka proporcingumo kriterijaus bei tarptautinės praktikos. Vadovaujantis pastaraisiais, manome, kad tokio pobūdžio Įstatymo projektui turėtų būti **numatytas ne mažesnis nei 2 metų priėmimo atidėjimo terminas po Įstatymo projekto priėmimo.**

Nesutinkame su šiomis Nutarimo projekto nuostatomis:

1. Atkreipdama dėmesį į šiame rašte išdėstytus argumentus, NTGA nesutinka su Nutarimo projekte siūloma išvada pritarti Įstatymo projektui bei prašo atsisakyti idėjos įvesti draudimą tiekti rinkai elektronines cigaretes ir elektroninių cigarečių pildykles, jeigu nikotino turinčiame skystyje yra kvapiųjų medžiagų, išskyrus tabako skonį.
2. NTGA, atsižvelgiant į šiame rašte išsakytus duomenis, siūlo kompleksškai apsvarstyti kitas teisinio reguliavimo alternatyvas, kurios gali efektyviau pasiekti Įstatymo projekte keliamus tikslus:
  - 2.1. Nustatymo, jog su tabako gaminiais susijusių gaminių gamyba, didmenine ir mažmenine prekyba, leidžiama tik turint nustatyta tvarka išduotas licencijas.
  - 2.2. Atvirojo tipo įrenginių draudimą, siekiant užtikrinti, kad vartotojai naudotų tik tokius produktus, už kurių saugumą ir kokybę atsako gamintojai ir importuotojai, ir kurie yra vienareikšmiškai saugūs vartoti.
3. NTGA prašo pateikti nuodugnią numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo analizę, kurioje atspindėtų Skonių draudimo veiksmingumas Įstatymo projekte keliamiems tikslams pasiekti, poveikis verslo aplinkai, įtaka kriminogeninei situacijai ir kiti veiksniai, taip pat nuodugnų esamo teisinio reguliavimo vertinimą, siekiant įvertinti jo veiksmingumą bei priežastis dėl galimai neveiksmingo jo nuostatų užtikrinimo bei kontrolės.

Lietuvos
pramonininkų
konfederacija **30** metų

A. Vienuolio g. 8, Vilnius
Tel.: 8-5 2431067
sekretoriatas@lpk.lt
www.lpk.lt

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai — 2019-11-11- Nr. S. 250

Kopija:
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS TABAKO, TABAKO GAMINIŲ IR SU JAIS SUSIJUSIŲ GAMINIŲ KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. I-1143 92 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIIP-3849“ PROJEKTO NR. 19-12772

Lietuvos pramonininkų konfederacija susipažino su Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos parengtu Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių, ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 92 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-3849“ projektu („Nutarimo projektas“).

Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių, ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 92 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu Nr. XIIIIP-3849 („Įstatymo projektas“) siūloma Lietuvoje uždrausti pateikti rinkai elektronines cigaretes ir elektroninių cigarečių pildykles, jeigu nikotino turinčiame skystyje yra kvapiųjų medžiagų, išskyrus tabako skonį.

Lietuvos pramonininkų konfederacija remia tikslą gerinti visuomenės sveikatą, gyvenimo ir darbo sąlygas. Tuo pačiu esame įsitikinę, kad į šį tikslą nukreiptos priemonės turi būti proporcingos, veiksmingos, pagrįstos nedviprasmiškais moksliniais įrodymais ir atitinkančios tarptautinius ES ir atskirų valstybių narių įsipareigojimus bei tarptautinę praktiką.

Taigi, atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Lietuvos pramonininkų konfederacija **nepritaria** Nutarimo projektui, kuriuo siūloma iš esmės pritarti įstatymo projektui dėl šių priežasčių:

Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodyta, kad panašus draudimas, koks yra siūlomas ir įstatymo projekte yra priimtas Suomijoje, Estijoje, JAV Mičigano ir Niujorko valstijose. Tačiau Lietuvos pramonininkų konfederacijos žiniomis, Suomijoje ir Estijoje toks draudimas yra taikomas tik uždaro tipo elektroninių cigarečių įrenginiams, tuo tarpu asmenys, naudojanrys atvirojo tipo įrenginius ir toliau naudoja nikotino turinčius skysčius su kvapiosiomis medžiagomis. Taigi, tarptautinės praktikos, taikant tokį draudimą, kuris yra siūlomas įstatymo projektu iš esmės nėra. **Lietuvos pramonininkų konfederacija pasisako už tarptautinėje praktikoje pasiteisinusias, proporcingas ir efektyvias reguliavimo priemones – įstatymo projektas šio kriterijaus neatitinka.**

Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad yra tikimasi, jog toks draudimas elektronines cigaretes padarys mažiau paklausias būtent nepilnamečių tarpe, kuriems įvairūs aromatizuoti rūkymo produktai yra itin patrauklūs. Tačiau atkreiptinas dėmesys į tai, kad niekur nėra nurodomi jokie Lietuvoje atlikti moksliniai tyrimai apie Lietuvos nepilnamečių naudojamus aromatus ir jų patrauklumą jiems, taip pat nėra pateikta jokia rinkos priežiūros ataskaita ir duomenys apie rinkoje esamus elektroninių cigarečių užpildų skonius ir jų vartojimo tendencijas tarp suaugusiųjų ir tarp nepilnamečių asmenų. Nesant tokių duomenų, negalima kalbėti apie įrodymais pagrįstą politikos formavimą ir sumanų reguliavimą.

Pažymėtina, kad galiojančiame Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo 161 str. 1 d. nustatyta, kad Lietuvos Respublikoje draudžiama parduoti elektronines cigaretes ir elektroninių cigarečių pildykles asmenims iki 18 metų. Šio įstatymo 161 str. 2 d. yra nustatoma, kad Lietuvos Respublikoje draudžiama asmenims iki 18 metų rūkyti (vartoti) elektronines cigaretes ir turėti elektronines cigaretes ar elektroninių cigarečių pildykles. Taigi, jau dabar galiojantis teisinis reglamentavimas draudžia nepilnamečiams tiek įsigyti, tiek vartoti/turėti elektronines cigaretes.

EBPO parengtuose „Pagrindinių reguliavimo kokybės ir veiklos rezultatų principuose“ yra rekomenduojama nuolat, sistemiškai vertinti reguliavimo poveikį, ir įvertinti kaip jis pasiekia išskeltus tikslus.

Būtinybę atlikti numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimą nustato ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 15 str. 1 d. kuri nustato, kad rengiant teisės akto, kuriuo numatoma reglamentuoti iki tol nereglementuotus santykius, taip pat kuriuo iš esmės keičiamas teisinis reguliavimas, projektą, privalo būti atliekamas numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas.

Kaip minėta, teisės aktai jau dabar draudžia nepilnamečiams tiek įsigyti, tiek vartoti/turėti bet kokio tipo elektronines cigaretes, ne tik tokias, kurių nikotino turinčiame skystyje yra kvapiųjų medžiagų, išskyrus tabako skonį. Taigi, net jeigu Įstatymo projektas būtų priimtas, nėra įvertinama, ar galiojantis teisinis reglamentavimas galimai yra veiksmingas ir kaip nepilnamečiams yra prieinamos elektroninės cigaretės. Kitaip tariant, prieš įvedant naujus ribojimus, reikia užtikrinti esamų draudimų įgyvendinimą, priešingu atveju bet koks naujas ribojimas neduotų jokios naudos.

Be kita ko, nors, kaip minėta, Įstatymo projekte Aiškinamajame rašte, Įstatymo projektu siekiama, jog toks draudimas elektronines cigaretes padarys mažiau paklausias būtent nepilnamečių tarpe, kuriems įvairūs aromatizuoti rūkymo produktai yra itin patrauklūs, toks teiginys yra vertintinas kaip vertinamojo pobūdžio. Kadangi nėra pateikiama jokių objektyvių duomenų, kurie rodytų, kad nepilnamečiai vartoja būtent tokio tipo elektroninių cigarečių gaminius, kokio masto šis vartojimas yra, ir ar vartojimo įpročiai skiriasi nuo suaugusiųjų.

Dėl aukščiau išvardintų priežasčių pasigendame informacijos, faktų ir duomenų, kaip konkrečiai Įstatymo projektu siūlomas draudimas pasieks siekiamą tikslą, kodėl neveikia minėtos įstatymo nuostatos ir ar nepilnamečiai apskritai gali įsigyti elektroninių cigarečių, todėl manome, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė turi pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui atlikti elektroninių cigarečių ir elektroninių cigarečių pildyklių, jeigu nikotino turinčiame skystyje yra kvapiųjų medžiagų, išskyrus tabako skonį, draudimo pateikti rinkai poveikio vertinimą.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės yra paprašyta pateikti išvadas dėl Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 10, 11, 12, 14, 15, 16(1), 17(1) ir 26 straipsnių pakeitimo ir 16(2) straipsnio panaikinimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-3903 ir Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 19(1) straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-3923. Šie projektai galimai yra efektyvesni ir tikslingiau nukreipti elektroninių cigarečių vartojimo nepilnamečių tarpe mažinimą, bei atsakomybės už įstatymų pažeidimus griežtinimą.

Dėl šios priežasties siūlome, kad Įstatymo projektas būtų vertinamas kompleksiskai su kitais Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo projektais, dėl kurių jau yra paprašyta Lietuvos Respublikos Vyriausybės išvadų – taigi, būtų teikiama viena išvada dėl visų išvardintų įstatymo projektų.

Tuo pačiu informuojame, kad pritariame Nutarimo projekte esantiems pasiūlymams keisti Įstatymo projekto 2 straipsnį ir nustatyti ilgesnį įstatymo įsigaliojimo terminą bei notifikuoti Įstatymo projektą Europos Komisijai ir kitoms ES valstybėms narėms pagal Direktyvos 2015/1535 procedūrą. Tačiau pažymime, kad pvz. Estijoje buvo numatytas 1,5 metų pereinamasis terminas po teisės akto priėmimo, skirtas ūkio subjektams prisitaikyti prie teisinio reglamentavimo pakeitimų. Įgyvendinant tokio masto reglamentavimo pakeitimo, kokie yra siūlomi Įstatymo projektu, pereinamasis terminas negali būti trumpesnis nei 2 metai po Įstatymo projekto priėmimo.

Pagarbiai

Vykdomasis direktorius

Ričardas Sartatavičius

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 33, LT-01506 Vilnius, tel. (8 5) 266 1400,
faks. (8 5) 266 1402, el. p. ministerija@sam.lt, <http://www.sam.lt>.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603472

Lietuvos Respublikos ekonomikos
ir inovacijų ministerijai

2019-11-07
Į 2019-11-04

Nr. (10.1.1.3-413)10-6727
Nr. (28.4-41)-3-4001

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO DERINIMO

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija (toliau – Sveikatos apsaugos ministerija) įvertino Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos parengtą ir derinimui pateiktą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektą „Dėl Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 9² straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3849“, Nr. 19-12772 (toliau – Nutarimo projektas), kuriame siūloma iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 9² straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIP-3849 (toliau – Įstatymo projektas), kuriuo siūloma Lietuvoje uždrausti pateikti rinkai elektronines cigaretes ir elektroninių cigarečių pildykles, jeigu nikotino turinčiame skystyje yra kvapiųjų medžiagų, išskyrus tabako skonį.

Sveikatos apsaugos ministerija pritaria Nutarimo projektui, kuriuo pritariama Įstatymo projektui, kaip itin aktualiam, siekiant mažinti elektroninių cigarečių patrauklumą ir paklausą (ypatingai jaunų asmenų tarpe), bei atsižvelgiant į Pasaulio sveikatos organizacijos pateiktą informaciją, lemiančią tokio draudimo tikslingumą:

1. mokslinių tyrimų įrodyta, kad kvapiosios medžiagos padidina tabako gaminių ir su tabako gaminiais susijusių gaminių (el. cigarečių) **patrauklumą**, norą šiuos gaminius išbandyti, ypač tarp jaunų asmenų, kas gali sąlygoti tabako gaminių vartojimo inicijavimą.
2. kvapiosios medžiagos kombinacijoje su nikotinu gali sustiprinti vienas kito poveikį, ir dėl didesnio nikotino lygio gali pasireikšti **nikotino perdozavimo rizika**, o ilgainiui – **didesnė priklausomybės nuo nikotino rizika**;
3. kvapiųjų medžiagų dezintegracijos proceso metu gali **susidaryti toksiški cheminiai junginiai**.

JAV atliktas Nacionalinis tabako vartojimo tyrimas (NYTS 2018) parodė, kad kvapiosios medžiagos turėjo reikšmingos įtakos elektroninių cigarečių vartojimo didėjimui tarp vidurinių (11-14 metų amžiaus) ir vyresnių (14-18 metų amžiaus) klasių moksleivių: <https://www.fda.gov/tobacco-products/youth-and-tobacco/youth-tobacco-use-results-national-youth-tobacco-survey>. Vertinant priežastis, kodėl jaunimas vartojo elektronines cigaretes, NYTS 2016 tyrimo rezultatai parodė, kad tarp tų moksleivių, kurie kada nors yra vartoję elektronines cigaretes net 31 proc. nurodė, kad tai daro dėl kvapų, tokių kaip mėtų, saldinių, vaisių ar šokolado.

Kartu svarbu pažymėti, kad remiantis 2017 m. atlikto Eurobarometro tyrimo „Europiečių požiūris į tabako gaminius ir elektronines cigaretes“ rezultatais, net 70 proc. Lietuvos respondentų pasisakė, kad palaikytų kvapiųjų medžiagų draudimą elektroninėse cigaretėse (18 proc. pasisakė prieš, 12 proc. – neturėjo nuomonės šiuo klausimu).

Viceministras

Algirdas Šešelgis

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT574010051004670211 Luminor Bank AS, banko kodas 40100.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų
ministerijai

2019- - Nr.
Į 2019-11-04 Nr. (28.4-41)-3-4001

DĖL NUTARIMO PROJEKTO DERINIMO

Teisingumo ministerija, pagal kompetenciją įvertinusi pakartotiniam derinimui pateiktą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 9² straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-3849“ (toliau – Nutarimo projektas), teikia šias pastabas ir pasiūlymus:

Atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu elektroninių cigarečių ir elektroninių cigarečių pildyklių, jeigu nikotino turinčiame skystyje yra kvapiųjų medžiagų (toliau – prekė), tiekimas rinkai yra leidžiamas ir teisėtas, teisėtai įsigiję prekes ūkio subjektai turi teisėtą lūkestį, kad galės šias prekes realizuoti rinkoje. Atsižvelgiant į tai, nustatant ribojimą prekių tiekimui rinkai, turėtų būti įvertinami ūkio subjektų teisėti lūkesčiai realizuoti prekes rinkoje ir turėtų būti arba nustatomas pereinamasis laikotarpis prekėms, įgytoms iki draudimo įsigaliojimo, arba numatomas draudimo įsigaliojimo atidėjimas, užtikrinantis ūkio subjektų interesų apsaugą. Įvertinant šį aspektą, tikslinga pildyti Nutarimo projektą peržiūrint ir pildant Nutarimo projekto 1 p. argumentaciją bei šiuo aspektu įvertinant Nutarimo projekto 1 p. siūlomą draudimo įsigaliojimo terminą (ar jis bus pakankamas, įvertinant galimą įstatymo priėmimo pasirašymo ir paskelbimo Teisės aktų registre terminą).

Teisingumo viceministras

Žydrūnas Plytnikas

LR Ekonomikos ir inovacijų ministerijai

2019-11-11 Nr.19-241IR

Kopija:

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS TABAKO, TABAKO GAMINIŲ IR SU JAIS SUSIJUSIŲ GAMINIŲ KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. I-1143 9² STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIIP-3849“ PROJEKTO NR. 19-12772

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK) – didžiausia paslaugų, prekybos ir aukštųjų technologijų įmonės bei asociacijas vienijanti verslo organizacija Lietuvoje. LVK veikla yra pagrįsta asociacijos laisvės principo pagrindu, kuris yra fundamentalus teisės principas, įtvirtintas tarptautiniuose teisės aktuose (Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 11 str., Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 22 str. ir kt.), taip pat nacionaliniuose teisės aktuose (LR Konstitucijos 35 str., LR Asociacijų įstatyme). Pagrindinis asociacijos kaip susivienijimo tikslas yra atstovauti verslo bendruomenės interesams, todėl LVK savo veikla siekia kurti palankią aplinką verslui, skatinti rinkos ekonomikos sistemos plėtrą ir kt., o šie tikslai įgyvendinami per socialinį dialogą su institucijomis. Būtent šis Asociacijos veiklos tikslų įgyvendinimo procesas, viešai išreiškiant savo pozicijas, remiantis LR Konstitucijos 25 straipsniu, kuris numato, kad „*Žmogus turi teisę turėti savo įsitikinimus ir juos laisvai reikšti. Žmogui neturi būti kliudoma ieškoti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas*“, yra Asociacijos kaip demokratinės visuomenės išraiškos ženklas. Dėl šios priežasties Asociacijos teikiama nuomonė laikytina verslo bendruomenės saviraiškos būdu.

Susipažinę ir įvertinę Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos parengtą ir LVK derinimui pateiktą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 9² straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-3849“ projektą (toliau - Nutarimo projektas) žemiau teikiame savo pastabas.

Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 9² straipsnio pakeitimo įstatymo projektu Nr. XIIIIP-3849 (toliau - Įstatymo projektas) siūloma Lietuvoje uždrausti pateikti rinkai elektronines cigaretes ir elektroninių cigarečių pildykles, jeigu nikotino turinčiame skystyje yra kvapiųjų medžiagų, išskyrus tabako skonį.

LVK pritaria Nutarimo projekte išdėstytiems argumentams ta apimtimi, kad tokio pobūdžio Įstatymo projektas turėtų būti notifikuojamas Europos Komisijai, remiantis 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/40/ES dėl valstybių narių

Gedimino pr. 2/1-28, LT-01103, Vilnius, Lietuva
Tel. +370 5 212 1111, info@lvk.lt, www.lvk.lt

Tarptautinių prekybos rūmų ICC oficialus atstovas
www.iccwbo.org

įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų, reglamentuojančių tabako ir susijusių gaminių gamybą, pateikimą ir pardavimą, suderinimo ir kuria panaikinama Direktyva 2001/37/EB (OL 2014 L 127, p. 1) preambulės 47 konstatuojamąja dalimi ir vadovaujantis Notifikavimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“, 3.8.2 papunkčiu.

Taip pat LVK pritaria Nutarimo projekte išsakytai minčiai, jog tokio pobūdžio Įstatymo projektui numatytas įsigaliojimo laikotarpis yra per trumpas. Tačiau priešingai nei nustatyta Nutarimo projekte, LVK mano, jog tam, kad rinka galėtų prisitaikyti prie kitokios reguliacinės aplinkos, pereinamasis laikotarpis turėtų būti ne trumpesnis nei 2 metai po Įstatymo projekto priėmimo. Tokį terminą patvirtina ir kitų valstybių, įsidiegusių panašius reguliacinius mechanizmus, praktika.

LVK dar kartą atkreipia dėmesį į Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtintus (žr. 3 straipsnį) principus, kuriais turi būti vadovaujamasi teisėkūroje, t.y. tikslingumo, proporcingumo, efektyvumo ir aiškumo. LVK pritaria Įstatymo projekto aiškinamajame rašte įvardintam tikslui – mažinti elektroninių cigarečių patrauklumą nepilnamečiams asmenims, tačiau mano, kad šį tikslą įmanoma pasiekti kitomis priemonėmis (Įstatymo projektas netikslingas); kad pasirinkta teisinio reguliavimo priemonė suvaržys teisinių santykių subjektus daugiau, negu to reikia teisinio reguliavimo tikslui pasiekti (Įstatymo projektas neproporcingas tikslui); kad rengiant Įstatymo projektą nėra įvertintos visos galimos teisinio reguliavimo alternatyvos ir pasirinkta geriausia iš jų, Įstatymo projekte nėra įtvirtinama veiksmingiausia ir ekonomiškiausia teisinio reguliavimo tikslą leisianti priemonė (teisėkūra nėra efektyvi); kad Įstatymo projektu siūlomas reguliavimas nėra nuoseklus ir nedviprasmiškas (teisėkūra nėra aiški).

Atsižvelgiant į aukščiau išsakytus argumentus, visgi pabrėžtina, kad LVK iš esmės siūlo nepritarti Įstatymo projektui.

Šešėlinės rinkos įtaka

Vadovaujantis rinkos tyrimų bendrovės „Nielsen“ atliekamo tuščių pakelių tyrimo duomenimis, šešėlinė tabako gaminių rinka 2019 m. II ketvirtį siekė 19.3 proc. visos tabako gaminių rinkos. Lyginant su 2018 m. II ketvirčiu, nelegali tabako gaminių rinka ūgtelėjo 1.6 procentinio punkto.

Nuo 2020 m. gegužės 20 d. visoje Europos Sąjungoje įsigalioja mentolio skonio ir kvapo turinčių cigarečių ir suktinių tabako gaminių pateikimo rinkai draudimas. Mentolio skonio ir kvapo tabako gaminiai šiuo metu sudaro apie 20 proc. tabako gaminių rinkos. Įsigaliojus šiam draudimui viena iš teisėtų alternatyvų tiems vartotojams, kurie vartoja mentolio skonio ir kvapo gaminius, liks elektroninės cigaretės su šiuo skoniu. Priėmus Įstatymo projektą, vartotojai, kurie ir toliau norės vartoti mentolio skonio ir kvapo nikotino turinčius produktus, bus pastūmėti į šešėlinę rinką, kuri, kaip minėta aukščiau, pastaruosius metus tik auga ir dabar valstybės biudžetui kainuoja per 54 milijonus eurų per metus vien iš nesurenkamų akcizo mokesčių.

Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo 16¹ straipsnyje yra nustatyti elektroninių cigarečių ir elektroninių cigarečių pildyklių

2

pardavimo ir vartojimo draudimai nepilnamečiams asmenims. Tačiau Įstatymo projekto aiškinamajame rašte pateikiama mokinių sveikos gyvensenos ir sveikatos tyrimo (HBSC) statistika apie nepilnamečių elektroninių cigarečių vartojimą. Taigi, nors įstatymas ir draudžia nepilnamečiams įsigyti ir vartoti elektronines cigaretes, tačiau toks įstatymu nustatytas draudimas jiems nėra kliūtis ir įstatymo nuostatų kontrolė ir užtikrinimas nėra tinkamai įgyvendinama. Viešai prieinama informacija rodo, kad 2018 metais policija už tabako ar elektroninių cigarečių vartojimą nepilnamečiams surašė per 2 tūkst. Protokolų. Be to, ši informacija taip pat sako, jog didžiąją dalį elektroninių cigarečių nepilnamečiai įsigyja būtent šešėlinėje, internetinėje rinkoje. Vadinas, jei Įstatymo projektas būtų priimtas, jis neturėtų įtakos elektroninių cigarečių vartojimui ir jo paplitimui nepilnamečių tarpe, kaip neturėtų įtakos ir tai, kokio skonio nikotino elektroninių cigarečių skysčius jie vartoja, kadangi nesant tinkamos kontrolės, neužkertamas kelias jų įsigijimui tiek legalioje, tiek šešėlinėje rinkoje.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Įstatymo projekto priėmimas neturės jokios įtakos siekiamiems tikslams, o priešingai 2020 m. gegužės 20 d., tik pastūmės vartotojus į nelegalią rinką. Todėl LVK, pažymėdama, kad nepilnamečiai asmenys neturėtų vartoti ir turėti galimybių įsigyti bet kokių tabako ar nikotino produktų, siūlytų koncentruotis į galiojančio teisinio reglamentavimo užtikrinimą.

Poveikis sveikatai

Elektroninės cigaretės yra alternatyva palaipsiui metantiems rūkyti bei mažiau kenksmingų nikotino turinčių produktų sveikatai ieškantiems asmenims. Todėl tinkama ir protinga reguliacinė aplinka yra būtina, kad suaugusiems rūkantiems asmenims būtų maksimali galimybė pereiti prie mažiau kenksmingų tabako ir nikotino alternatyvų, tuo pačiu minimizuojant nepageidaujamas pasekmes, kaip kad nepilnamečių vartojimas.

Anglijos visuomenės sveikatos departamentas teigia¹, kad „elektroninės cigaretės yra apie 95 proc. mažiau kenksmingos nei rūkymas.“ Tokios pat nuomonės yra ir Jungtinių Amerikos Valstijų vėžio draugija, kuri pažymi², kad „pagal esančius duomenis galima daryti išvadą, jog elektroninės cigaretės yra mažiau kenksmingos nei rūkymas.“

Taigi, skirtingų valstybių atsakingų sveikatos institucijų ir visuomeninių organizacijų požiūriu elektroninės cigaretės iš tiesų mažiau kenkia sveikatai nei kitos alternatyvos.

Cigaretės rūkantiems asmenims pereiti prie bedūmių alternatyvų, tokių kaip elektroninės cigaretės vartojimo yra sudėtinga, todėl tam tikri skoniai gali jiems padėti tai padaryti. Tyrimai³ rodo, kad galimi elektroninių cigarečių skoniai vaidina svarbų vaidmenį padedant

¹ <https://www.gov.uk/government/news/e-cigarettes-around-95-less-harmful-than-tobacco-estimates-landmark-review>

² <https://www.cancer.org/healthy/stay-away-from-tobacco/e-cigarette-position-statement.htm>

³ “All young adult vapers in this study, regardless of smoking history, found non-tobacco flavors more appealing than tobacco flavored e-cigarettes. Thus, an unfortunate reality is that regulatory policies that reduce the availability of non-tobacco flavors may not benefit the health of every segment of the population, namely smokers who aim to quit smoking with the aid of e-cigarettes and find non-tobacco flavors an appealing alternative to combustible cigarettes.”

Žr.: Leventhal et al., Effects of non-tobacco flavors and nicotine on e-cigarette product appeal among young adult never, former, and current smokers, Drug and Alcohol Dependence 203 (2019) 99–106, prieinama

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/31434028>

“Adult frequent e-cigarette users in the USA who have completely switched from smoking cigarettes to using e-cigarettes are increasingly likely to have initiated e-cigarette use with non-tobacco flavors and to have transitioned

suaugusiems rūkantiesiems mesti rūkyti ir pereiti prie elektroninių cigarečių vartojimo. Tyrimai⁴ taip pat rodo, kad skoniai, kuriuos renkasi suaugę ir nepilnamečiai asmenys skiriasi, todėl griežtesnis reguliavimas ar draudimas turėtų būti taikomas tik tiesiogiai į nepilnamečius asmenis taikomiems skoniams, kaip kad saldinių ar kramtomosios gumos.

Įstatymo projekto aiškinamajame rašte yra minimi su elektroninėmis cigaretėmis susiję susirgimai ir mirtys (pažymėtina, kad fiksuotos JAV, bet ne ES), kurie taipogi įtakojo Įstatymo projekto rengimą.

Pažymėtina, kad Anglijos visuomenės sveikatos departamento vertinimu, netgi po šių įvykių elektroninės cigaretės yra 95 proc. mažiau kenksmingos nei cigaretės. Kas liečia minėtus susirgimus, tiek Anglijos visuomenės sveikatos departamento teigimu⁵, tiek JAV Ligų kontrolės ir prevencijos centro (CDC) turimais duomenimis⁶ susirgimus patyrė tetrahidrokanabinolio (THC) ir vitamino E turinčius elektroninių cigarečių skysčius vartoję asmenys. Europos Sąjungoje, remiantis Tabako produktų direktyva, tokie preparatai yra draudžiami. O Europos Sąjungos ankstyvo išpėjimo sistemos tinklui nebuvo pranešta jokių panašių susirgimų kaip Jungtinėse Amerikos Valstijose.

Pažymėtina, kad Europos Sąjungoje galioja žymiai griežtesnis teisinis elektroninių cigarečių reglamentavimas nei Jungtinėse Amerikos Valstijose. Europos Sąjungoje elektroninių cigarečių gamintojai turi prieš 6 mėn. prieš tokių gaminių pateikimą rinkai pranešti atitinkamoms institucijoms, taip pat jie ir tokių gaminių importuotojai turi pateikti visų elektroninių cigarečių produktų ingredientų ir išskyrų, išsiskiriančių vartojant šiuos gaminius, sąrašą, dėl šių reikalavimų gamintojai ir importuotojai neša pilną atsakomybę. Atitinkamai pažymėtina, kad Europos Sąjungoje galioja išplėstinis sąrašas ingredientų, kurie yra draudžiami elektroninių cigarečių skysčiuose bei nustatomi maksimalūs nikotino kiekiais uždarojo tipo elektroninių cigarečių skysčių talpyklose.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad JAV Ligų kontrolės ir prevencijos centras (CDC) rekomenduoja nevartoti elektroninių cigarečių kuriose yra tetrahidrokanabinolio (THC), taip pat nepirkti elektroninių cigarečių gatvėje, jokių būdu patiems nemodifikuoti ir ne pridėjinėti jokių priedų, jei to nenurodo gamintojas, o asmenims, kurie elektronines cigaretes vartoja su tikslu mesti rūkyti, jokių būdu negrįžti prie cigarečių rūkymo.⁷

---

from tobacco to non-tobacco flavors over time. Restricting access to non-tobacco e-cigarette flavors may discourage smokers from attempting to switch to e-cigarettes."

Žr.: Russel, C., et al., Changing patterns of first e-cigarette flavor used and current flavors used by 20,836 adult frequent e-cigarette users in the USA, Harm Reduction Journal, June 2018, prieinama

<https://harmreductionjournal.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12954-018-0238-6>

⁴ "We found that the flavor types preferred by current adolescent and young adult e-cigarette users differed from the flavor types preferred by current older adult e-cigarette users. Stricter regulation or banning of sweet e-cigarette flavors, while continuing to allow sales of tobacco and mint/menthol flavors, could help to reduce e-cigarette use among young persons. At the same time, such regulations may not burden older adult e-cigarette users, many of whom use e-cigarettes to aid in cigarette smoking cessation."

Žr.: Soneji et al., Use of Flavored E-Cigarettes Among Adolescents, Young Adults, and Older Adults: Findings From the Population Assessment for Tobacco and Health Study, Public Health Reports 2019, prieinama

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/30857471>

⁵ <https://publichealthmatters.blog.gov.uk/2019/10/29/vaping-and-lung-disease-in-the-us-phes-advice/>

⁶ https://www.cdc.gov/tobacco/basic_information/e-cigarettes/severe-lung-disease.html

⁷ CDC recommends that you do not use e-cigarette, or vaping, products that contain THC.

CDC also recommends that people should **not**:

- Buy any type of e-cigarette, or vaping, products, particularly those containing THC, off the street.

Taigi, atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Europos Sąjungoje galioja itin griežtas elektroninių cigarečių reglamentavimas, kurio privalo laikytis gamintojai ir importuotojai, todėl Europos Sąjungoje legalioje rinkoje yra parduodami tik saugūs uždarąjo tipo elektroninių cigarečių gaminiai. Taigi, panašūs susirgimai kaip Jungtinėse Amerikos Valstijose neturi prielaidų pasitaikyti tiek kitur Europos Sąjungoje, tiek Lietuvoje.

Apibendrinant tai, kas išdėstyta, Įstatymo projektu būtų neigiamai paveikti palaipsniui metančių rūkyti asmenų interesai. Taip pat interesai asmenų, kurie ieško mažiau kenksmingų sveikatai nikotino turinčių produktų, kurie būtų pripažinti kompetentingų sveikatos institucijų, o tai savo ruožtu neigiamai pasitarnautų visuomenės sveikatos darbotvarkei.

Kompleksinio požiūrio trūkumas

Pabrėžtina, kad kyla abejonė ir neaišku ar iš ties Įstatymo projektu bus pasiektas tikslas padaryti nepilnamečiams asmenims neprieinamais tokius elektroninių cigarečių skonius, kaip kad saldinių ar kramtomosios gumos, kadangi draudimas bus realiai pritaikomas tik uždarąjo tipo elektroninėms cigaretėms ir elektroninių cigarečių pildyklėms ir tais atvejais kai jos yra su nikotino turinčiu skysčiu. Tačiau tokiu būdu nebus užkirstas kelias įsigyti įvairius minėtus maistinius skonius ir patiems asmenims juos susimaišyti ir vartoti atviro tipo elektroninėse cigaretėse.

Lietuvos Respublikos Seime yra registruoti Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 10, 11, 12, 14, 15, 16(1), 17(1) ir 26 straipsnių pakeitimo ir 16(2) straipsnio panaikinimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-3903 ir Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 19(1) straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-3923. LVK žiniomis, atitinkami Seimo komitetai jau kreipėsi į Lietuvos Respublikos Vyriausybę, siekiant gauti jos išvadą dėl šių įstatymo projektų.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, LVK nuomone, Lietuvos Respublikos Vyriausybė turėtų kompleksiškai įvertinti visus šiuos įstatymo projektus, kadangi jais siekiama panašių ar analogiškų tikslų, įvertinti jų tikslingumą ir efektyvumą, siekiant šių tikslų, taip pat įvertinti visus išsakomus argumentus bei nurodomus mokslinius tyrimus ir dėl jų pasisakyti viena Lietuvos Respublikos Vyriausybės išvada.

Pagarbiai

Prezidentas

Valdas Sutkus

Originalas siunčiamas nebus

Ineta Rizgelė, el.p.: ineta@lvk.lt, tel. 8 5 212 1111

-
- Modify or add any substances to e-cigarette, or vaping, products that are not intended by the manufacturer, including products purchased through retail establishments.
  - Adults using e-cigarettes to quit smoking should not go back to smoking;
- https://www.cdc.gov/tobacco/basic_information/e-cigarettes/severe-lung-disease.html

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius,
tel.: (8 5) 271 7154 / 271 7178, faks. (8 5) 271 8551, el. p. bendrasisd@vrm.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų
ministerijai

I 2019-11-04 Nr. 3-4001

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO DERINIMO

Informuojame, kad Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija pagal savo kompetenciją neturi pastabų ir pasiūlymų dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 9² straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-3849“ projekto.

Vidaus reikalų viceministras

Česlovas Mulma

